

Rekomendācijas Latvijas izdevējdarbības statistikas datu bagātināšanai ar citiem Latvijas Nacionālās bibliotēkas datiem

DOI: <https://doi.org/10.52197/THWQ1948>

Kopsavilkums

Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bibliogrāfijas institūts, 2022.

Izstrādes darba grupa: Mārīte Apenīte, Ilva Āķe, Emīls Boltris, Ilona Dukure, Ansis Garda, Maira Kreislere, Iveta Kurme, Rita Legzdaine, Gunta Lodziņa, Gita Mikuda, Anita Rašmane, Jogita Sauka, Eduards Skvireckis, Elza Ungure.

Rekomendācijas sagatavotas Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) un Latvijas Universitātes projektā [“Latvijas atmiņas institūciju dati digitālajā telpā: vienojot kultūras mantojumu”](#) (Nr. Izp-2019/1-0365), ko Fundamentālo un lietišķo pētījumu programmas ietvaros finansē Latvijas Zinātnes padome.

Izvērtējot esošo situāciju izdevējdarbības statistikas datu veidošanā un to aptvērumā, autori secina, ka:

Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) veidotie dati par izdevējdarbību Latvijā ir salīdzinoši plaši. Atbilstoši labajai praksei izdevējdarbības pētniecībai pieejams datu masīvs ar iespēju veikt nepieciešamo datu atlasīšanu, tomēr, lai nodrošinātu pēc iespējas veiksmīgāku izdevējdarbības statistikas datu veidošanu un attīstību, izdevējdarbības statistikas dati ir jāuztver kā daļa no nacionālās bibliogrāfijas;

LNB portāla izdevējiem (Portāla) sadarbība ar Digitālo objektu pārvaldības sistēmu DOM (divvirzienu) un Valsts nozīmes bibliotēku kopkatalogu (Kopkatalogu) (vienvirzienu) nenodrošina izdevējdarbības statistikas datu kvalitātes uzlabošanu un datu bagātināšanu ar citiem LNB datiem. Piemēram, ja Kopkatalogā tiek labots minimālais bibliogrāfiskais apraksts, dati Portālā netiek atjaunināti, jo nav īstenots datu imports no Kopkataloga. Tā kā izdevējdarbības statistika šobrīd tiek veidota, izmantojot tikai datus no Portāla un pārskatiem par izdevējdarbību, netiek nodrošināta datu atjaunināšanai, statistikā var tikt atspoguļoti neprecīzi dati;

Visplašākā bibliogrāfiskā informācija par nacionālajiem monogrāfijas tipa izdevumiem kopš 2017. gada ir pieejama Kopkatalogā, savukārt par periodiskajiem izdevumiem – Nacionālās bibliogrāfijas monogrāfiju un turpinājumi izdevumu datubāze (NBA02);

Portālā veidotie dati par personām ir nekontrolēti. Izdevējdarbības statistikas datos vēloties veikt datu atlasi, piemēram, par konkrētu autoru, nav iespējams nošķirt vairākas personas ar vienādu vārdu un uzvārdu;

Izdevējdarbības statistikā izmantotais tematiskais dalījums neatbilst ISO 9707 “Informācija un dokumentācija – Statistika par grāmatu, laikrakstu, periodisko izdevumu un elektronisko izdevumu izdošanu un izplatīšanu”, līdz ar to nav nodrošināta datu starptautiska salīdzināmība;

Līdz šim izdevējdarbības statistikā nav iekļauti atsevišķi rādītāji par grāmatām, periodiskajiem izdevumiem, izdevējiem un tipogrāfijām saskaņā ar ISO 9707, tomēr, diskutējot ar izdevējiem, konstatēts, ka LNB rīcībā trūkstošos datus apkopot būtu sarežģīti.

Autori, izvērtējot esošo situāciju un iespējas, kā bagātināt un sasaistīt Latvijas izdevējdarbības statistikas datu kopu ar datiem no citām LNB datu kopām, ierosina statistikas datus par izdevējdarbību Latvijā veidot šādi:

Portālā turpināt veidot pamatdatus par izdevumu – minimālo bibliogrāfisko aprakstu un izdevējdarbības statistikas datus (tikai tos statistikas datus, kas nav pieejami nevienā citā LNB datu bāzē);

Monogrāfijas tipa izdevumu ierakstos Portālā turpināt norādīt Kopkataloga ieraksta ID;

Periodiskajiem izdevumiem Portālā veidot 2 līmeņu ierakstus – kopaprakstu, tajā norādot Kopkataloga ID, un gada komplekta ierakstu, tajā norādot NBA02 ID;

Veikt Portāla sasaisti ar Atsauču datu risinājumu (ATS), nodrošinot kontrolētus datus par personām, institūcijām u.c.;

Balstoties uz Kopkataloga un NBA02 ID, nodrošināt izdevējdarbības statistikas datu kvalitāti, kā arī bagātināšanu, t.sk. ar UDK indeksiem un priekšmetiem;

Izdevējdarbības statistikas datu kopā nodrošināt saites uz autoritatīvajiem datiem un nacionālās bibliogrāfijas ierakstu Kopkatalogā vai NBA02, sniedzot izdevējdarbības statistikas datu lietotājiem iespēju iegūt papildu informāciju, kas nav ietverta izdevējdarbības statistikas datu aptvērumā;

Radīt jaunus un mūsdienīgus produktus, kas veicinātu izdevējdarbības statistikas izmantošanu – piemēram, vienotu platformu, kurā, t.sk. interaktīvā veidā, atspoguļota nacionālā bibliogrāfija, iekļaujot izdevējdarbības statistikas datus;

Turpināt izvērtēt iespējas izdevējdarbības statistikas datus papildināt ar datiem, kas pieejami ārpus LNB datubāzēm, piemēram, izdevēju, grāmatu tirgotāju vai to organizāciju datubāzēs u.c.

Rekomendāciju pielikumos pieejama informācija, ar kādu bibliotēku informācijas sistēmas ALEPH lauku vērtībām iespējams nodrošināt izdevējdarbības statistikas datu

kvalitāti un bagātināšanu, kā arī semināra “Meli, lieli meli un statistika: sadarbība drošīcām un funkcionālai izdevējdarbības statistikai” kopsavilkums.

[Pilns rekomendāciju teksts](#)